

Κ. Σ. Κατσιμάνη, *Τά φιλοσοφικά κείμενα στο Γυμνάσιο. Θεωρία και πράξη*.
 Ἀθήνα 1980, 139 σελίδες

Οἱ καθηγητές Μ. Ἐκπαιδεύσεως, γιά νά ἀνταποκριθοῦν στό δύσκολο ὄσο καί μεγαλειώδεις ἔργο τους, πρέπει ὡς βοηθήματα νά χρησιμοποιοῦν βιβλία ἐπιστημονικῶς ἔγκυρα καί συγχρόνως «πρακτικά», γραμμένα σέ στρωτό καί διαυγή νεοελληνικό λόγο. Αὐτή τήν ἐπιστημονική ἔγκυρότητα καί πρακτικότητα συνδυάζει τό βιβλίον τοῦ Κ. Κατσιμάνη.

Τό περιεχόμενό του «πρὶν φτάσει στό μαθητή πρέπει νά περάσει ἀπό τό φίλτρο τῆς διδακτικῆς πείρας τοῦ φιλόλογου» (σ. 12), τονίζει στόν Πρόλογο ὁ συγγραφέας. Ὅμως καμμιά παιδαγωγική μέθοδος δέν μπορεῖ νά ἀναπληρώσει τήν ἔλλειψη τῆς σέ βάθος κατοχῆς τοῦ προσφερόμενου ὕλικού, ὑποστηρίζει στήν Εἰσαγωγή, ὅπου πραγματεύεται τή μέθοδο καί τό ἀντικείμενο (σσ. 15-21).

Στό πρῶτο κεφ. «Εἰσαγωγή στή φιλοσοφία ἢ γνωριμία μέ τόν Σωκράτη;» (σσ. 25-33) τοῦ πρώτου μέρους (σσ. 23-79) μεθοδικά δείχνει ὁ συγγραφέας: πού πρέπει νά πέσει τό βάρος τῆς διδασκαλίας, γιατί ἡ φιλοσοφία δέν εἶναι κατ' ἀρχάς παρά μία γνωριμία μέ τόν Σωκράτη καί πῶς θά ἀφομοίωση ὁ μαθητής τά ὑψηλά μηνύματα πνευματικοῦ ἤθους, πού κρύβει ἡ αἰνιγματική ἐκείνη προσωπικότητα. Στό δεύτερο κεφ. (σσ. 34-50) χαρακτηρίζεται ἡ «Ἀπολογία Σωκράτους» ὡς ἀπολογισμός ζωῆς καί ἀναλύονται κατά ὑποδειγματικό τρόπο χαρακτηριστικά χωρία. «Δομή καί περιεχόμενο τοῦ Κρίτων» εἶναι ὁ τίτλος τοῦ τρίτου κεφ. (σσ. 51-64). Ἐδῶ θεωρεῖται ὁ «Κρίτων» ὡς κορμό τῶν φιλοσοφικῶν κειμένων καί ὡς κατ' ἐξοχήν πολιτικός διάλογος καί παράλληλα ἐπισημαίνονται ὀρισμένα σημεῖα πού πρέπει νά προσεχθοῦν ἰδιαίτερα. Τό τέταρτο καί τελευταῖο κεφ. (σσ. 65-79) περιέχει «ἓνα μικρό Σωκρατικό ἀνθολόγιο».

Τό δεύτερο μέρος τοῦ βιβλίου (σσ. 83-136) τιτλοφορεῖται «Ἐρμηνευτικές δοκιμές». Πρόκειται γιά πρακτική, δηλ. διδακτική ἐφαρμογή τῶν ἀπόψεων τοῦ πρώτου μέρους. Ἐτσι παρουσιάζει τρεῖς συγκεκριμένες ἐνότητες ἀπό τήν «Ἀπολογία», τόν «Κρίτων» καί τά «Ἠθικά Νικομάχεια». Μέ τίς διδακτικές αὐτές δοκιμές προεκτείνονται καί ἐμβαθύνονται οἱ ἀναλύσεις τοῦ πρώτου μέρους, ἐνῶ μετὰ ἀπό κάθε δοκιμαστική διδασκαλία ἀναλύεται ἡ μέθοδος πού χρησιμοποιήθηκε. Αὐτή ἡ προσπάθεια ἀνοίγει καινούργιους ὀρίζοντες γιά τοὺς διδασκάλους καθῶς τοὺς «σπηρουρίζει» νά ἀκολουθήσουν τό δικό τους δρόμο.

Γενικά, πρόκειται γιά μιά ἀπό τίς πιό σημαντικές προσπάθειες νά δοθῆ στό κοινό ἓνα «βιβλίον τοῦ διδασκάλου», πού νά ἐξυπηρετῆ τίς ἀπαιτήσεις τοῦ σχολείου.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΦΙΛ. ΚΩΣΤΑΡΑΣ
 ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΟΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ
 ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ

Γεωργίου Κουμάκη, *Νίκος Καζαντζάκης, θεμελιώδη προβλήματα στή φιλοσοφία του*. Ἀθήνα 1982, Βιβλιοπωλεῖον τῆς «Ἐστίας», 142 σελίδες.

Ὁ Ν. Καζαντζάκης εἶναι κορυφαῖος δημιουργός. Στό ἔργο του κρύβεται πνευματικός πλοῦτος βαρύτιμος, πού ὁ ὑπολογισμός του δέν εἶναι καί τόσοσιν εὐκολος. Τό εὐκολώτερο εἶναι νά πλανηθῆ στήν ἐκτίμησή του ἀκόμη καί ἓνας ἔμπειρος καί γυμνασμένος φιλοσοφικός ὀφθαλμός. Τό βιβλίον τοῦ Γ. Κουμάκη εἶναι ἀπόπειρα νά ὑπογραμμισθοῦν «θεμελιώδη προβλήματα» τῆς φιλοσοφίας τοῦ «φλεγόμενου» αὐτοῦ ἀνθρώπου καί στοχαστῆ τῆς Κρήτης.

Ἐστερα ἀπό τόν Πρόλογο (σσ. 9-10) καί τή σύντομη Εἰσαγωγή (σσ. 11-12) ἀκολουθεῖ τό πρῶτο μέρος (σσ. 13-56), πού φέρει τόν τίτλο: Φόβος, ἐλπίδα, ἐλευθερία. Στό πρῶτο κεφ. αὐτοῦ τοῦ μέρους (σσ. 15-30) ἀναπτύσσονται οἱ μορφές ἐλευθερίας στόν Καζαντζάκη. Εἰδι-